

майбутнього спеціаліста.

Отже, для формування здатності самостійно й ефективно розв'язувати проблеми у сфері професійної діяльності необхідно створити професійно-орієнтовану проблемну ситуацію, що спонукає студента до виявлення проблеми, пошуку варіантів і способів її розв'язання. Як результат розв'язання професійно-значущої проблеми студент повинен надати повідомлення в письмовій або усній формі.

Ключові компетенції дозволяють розв'язувати практичні завдання та оцінюються згідно з досягнутими результатами іншомовної діяльності.

Отже, у навчанні іноземним мовам студентів вищих навчальних закладів зміст ключових компетенцій визначається переліком соціально-комунікативних та професійно-комунікативних умінь, способів комунікативної поведінки, розв'язанням проблемних завдань в умовах соціально- і професійно-орієнтованих ситуацій спілкування, якими повинен володіти той, хто навчається, й задля того, щоб відповідати вимогам, що висуваються до спеціалістів у певній професійній сфері. Завдяки сформованості таких умінь уможлиблюється перенесення ключових компетенцій із навчальної діяльності до сфери професійної діяльності, а також розвиток особистісних якостей студентів, необхідних для успішної трудової діяльності.

Література

1. Словник української мови: в 11 томах. – Том 4, 1973. – С. 250
2. Словарь иностранных слов. – Москва: Гос. изд-во «Иностранные и национальные словари», 1965. – 344 с.
3. Айтуганова Ж. И. Формирование конкурентоспособного специалиста средствами иностранного языка в ССУЗ нефтехимического профиля: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук /Ж. И. Айтуганова. – Казань, 2003. – 19 с.
4. Энциклопедия профессионального образования. В 3-х т. под ред. С. Я. Батышева. – М. : АПО, 1998. – 568 с.
5. Государственный образовательный стандарт среднего профессионального образования. – Москва: Министерство образования, 2000.
6. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам / Р. П. Мильруд, И. Р. Максимова // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 4. – С. 9–16.
7. Bachman W. E. Fundamental Considerations of language testing/ L. Bachman. – Oxford: Oxford University press, 1990. – 218 p.
8. Hymes D. On Communicative Competence/D. Hymes. – University of Pennsylvania Press, 1971.

УДК 371.134:371.15:005.591.6

Людмила Левченко

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ОСВІТИ

Левченко Л. С. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності працівника освіти.

Стаття висвітлює актуальні питання ефективного впровадження новітніх інформаційних технологій, системних комплексів та комп'ютерних програм в організації роботи навчального закладу. Досліджується проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності робітників навчального закладу для пошуку, оброблення, обміну, передачі, використання та зберігання інформації.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, керівник навчального закладу, професіоналізм, навчальна діяльність, новітні технології, комп'ютерні програми, інформація.

Левченко Л. С. Применение информационно-коммуникационных технологий в профессиональной деятельности работника образования.

Статья освещает актуальные вопросы эффективного внедрения новых информационных технологий, системных комплексов и компьютерных программ в организации работы учебного заведения. Изучается проблема использования информационно-коммуникационных технологий в профессиональной деятельности работников учебного заведения для поиска, обработки, обмена, передачи, использования и сохранения информации.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, руководитель учебного заведения, профессионализм, учебная деятельность, новейшие технологии, компьютерные программы, информация.

Levchenko L. S. Information and communication technologies application in professional activity of an educator.

The article highlights current questions of effective introduction of the newest information technologies, system complexes and computer programs into organization of educational establishments activity. The problem of using information and communication technologies is studied in professional activity of educators with the aim to search, to process, to exchange, to transfer, to use and to store information.

Key words: information and communication technologies, the manager of an educational establishment, professionalism, educational activity, innovative technologies, computer programs, information.

Процеси глобальних змін, що відбуваються на сучасному етапі розвитку всього українського суспільства і освіти зокрема, вимагають нових підходів до управління навчальними закладами, пріоритетними серед яких є впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, що мають забезпечити доступність та ефективність освіти, вдосконалення навчально-виховного процесу, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Навчальна діяльність на сучасному етапі розвитку суспільства є новою формою практики, новою системою відтворюваної діяльності, спрямованої на формування загальних здібностей людини, а не окремих психічних функцій. Будучи щодо окремого індивіда засобом формування системи наукових знань і методом активного конструювання всередині цього процесу змістовно узагальнених засобів дії, навчальна діяльність формує основу творчого мислення – здатність зміцнювати суб'єктивні умови, схеми і дії. Отже, вона формує основи і конкретні механізми саморозвитку (самозмінювання і самодіяльності), завдяки тому, що знання надаються учням шляхом виявлення умов їх походження на основі аналізу, планування рефлексії виконаних дій. Причому опанування засобу здобуття знань передуватиме знанню в його окремих виявах. Якщо ця умова не виконується, то має місце життєво-емпіричний тип навчання, який дає формальні знання (інформацію, загальні уявлення), оскільки предметом суб'єктивної діяльності стають і об'єкти не системні, а випадкові, вихоплені з контексту аналізу дії щодо їх отримання. Мета навчальної діяльності полягає в розкритті змісту власне процесу навчання – навчити «уміння навчатися», уміння мислити самостійно.

Мета статті – з'ясувати особливості розвитку професійної компетентності працівників освіти в умовах використання нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології, або ІКТ-технології, пов'язані зі створенням, збереженням, трансляцією, обробленням інформації та її управлінням. Цей широко вживаний термін передбачає поняття «технології», що використовуються для спілкування та роботи з інформацією.

Концепція інформаційних технологій була додана до елемента комунікації і виникла у 1980-ті роки. Нині ІКТ передбачають такі засоби, як: комп'ютери, Інтернет, преса, радіо, телебачення, телефони. Найголовнішими з них є, безперечно, комп'ютери, Інтернет і телекомунікаційні засоби.

На думку відомого американського філософа Алвіна Тоффлера, сучасний «світ, який швидко утворюється від зіткнення нових цінностей і технологій, нових геополітичних відносин, нових стилів життя й засобів сполучення, вимагає зовсім нових ідей і аналогій, класифікацій і концепцій» [6]. Розвиток людського суспільства та цивілізації висуває перед освітою принципово нові проблеми. Тому останнім часом активно дискутується питання підготовки майбутнього спеціаліста на засадах компетентнісного підходу як найефективнішого для освітнього процесу, такого, що забезпечує підготовку фахівця відповідно до сучасних вимог суспільства.

За словами О. Кравчина, застосування інформаційних технологій у системі управління освітою є особливо необхідним, оскільки саме управлінські рішення спроможні змінити всю систему в цілому, а від їх правильності та своєчасності залежить ефективність системи освіти. Саме впровадження новітніх інформаційних систем є одним із методів удосконалення системи управління освітою, що дозволяє оптимізувати процес обміну інформацією, зменшити обсяг роботи адміністратора системи освіти та дозволяє йому приймати ефективні управлінські рішення [4].

Працівник навчального закладу як ніхто інший повинен володіти інформаційно-комунікаційними технологіями та бути обізнаним у сучасних новітніх інформаційних розробках, які стосуються управління навчальним закладом та інформатизації освіти взагалі. Проблемі використання інформаційних технологій в системі освіти присвячено праці В. Андрущенко, В. Бикова, М. Жалдака, С. Ракова, В. Кухаренко, А. Гуржія та ін. Проблему інформатизації організаційно-управлінської діяльності в загальноосвітній школі розглядає О. Кравчина. В. Дивак досліджує інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності директора школи. Дослідження Н. Морзе та О. Глазунової присвячені розробленню моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. Н. Зінчук досліджує інформаційно-аналітичну компетентність менеджера, її значення у професійній управлінській діяльності та передумови формування особистості.

Нині працівники навчальних закладів мають певні труднощі в роботі, оскільки змінюються і розширюються їх функції. Управлінська діяльність має «подвійний» предмет діяльності: керівник повинен бути і менеджером, і педагогом. Це означає, що на сучасному етапі розвитку середньої освіти сучасний керівник навчального закладу повинен успішно здійснювати як управлінську, так і педагогічну діяльність, забезпечуючи реалізацію цілей і змісту навчально-виховного процесу та різноманітних форм міжсуб'єктних взаємовідносин у нових умовах.

Усунути суперечності між фактичним рівнем професійної компетентності керівників ЗНЗ і необхідними для сучасного управління знаннями і вміннями в умовах інформаційного суспільства можливо шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій, а саме:

– інформатизація освітніх організацій, спрямована на задоволення освітніх інформаційних, обчислювальних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу шляхом створення єдиної інформаційної структури;

– побудова індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб школи; випуск електронних підручників;

– створення в Україні індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню і є передумовою для реалізації ефективних стратегій досягнення мети освіти [5].

Серед причин, що стримують використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному закладі, у першу чергу називаються організаційні та технічні – відсутність вільного доступу до комп'ютерного обладнання, труднощі зі своєчасним ремонтом, проблеми із поділом класу на підгрупи під час проведення занять із використанням інформаційно-комунікаційних технологій та інші. Однак головні проблеми – це проблеми психолого-педагогічні, що полягають у:

– відсутності науково обґрунтованої методики використання ІКТ під час проведення занять з конкретних навчальних дисциплін;

– низькому рівні готовності керівників ЗНЗ до використання ІКТ;

– недостатньої забезпеченості навчальних закладів як кількісно, так і якісно педагогічними програмними засобами.

Це тільки частина проблем, без розв'язання яких неможливо позитивно вирішити питання в цілому.

Робота навчального закладу – це особлива діяльність, у якій акцент все частіше переноситься на взаємини між людьми і трактується як взаємодія керівника і підлеглих на основі «суб'єкт-суб'єктних» відносин. Це діяльність, у якій її суб'єкти за допомогою планування, організації, управління, керівництва і контролю забезпечують організованість спільної діяльності учнів, учителів, батьків, обслуговуючого персоналу та її спрямованість на кінцевий результат.

Такі напрямки діяльності керівника навчального закладу, як управлінська діяльність; бібліографічна діяльність; дослідницька діяльність; збір, накопичення й оброблення методичної інформації, створення фонду науково-методичної інформації; навчання і самоосвіта, можна ефективно здійснювати за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Використання ІКТ в удосконаленні роботи керівника дозволяє інтенсифікувати такий важливий аспект його діяльності як педагогічний аналіз уроків у системі навчально-виховного процесу. За допомогою діалогової системи можлива диференціація мети відвідування занять, складання і запис програми спостереження, запис результатів відвідування занять з однією метою в різних викладачів і порівняння результатів, позитивні сторони й недоліки в роботі викладачів.

Застосування інформаційних технологій під час викладання предметів має кілька особливостей. Не можна забувати, що головна мета викладання – передача учням певного обсягу знань і людського досвіду. При цьому потрібно враховувати, що нині зростає потреба в нових алгоритмах роботи із накопиченими людством знаннями, підвищується необхідність мати навички використання власного «людського чинника» для досягнення успіху у професійній діяльності. Нові технічні можливості, зокрема використання електронних презентацій, курсів в електронному вигляді, дозволяють досягати і цих додаткових цілей.

Тенденції, що спостерігаються останніми десятиліттями у світі, добре відомі. Це

процеси інформаційної революції та її наслідки, як-от: формування інформаційного суспільства в різних країнах, процеси інтенсифікації життя людини й суспільства, глобалізації загальнопланетарного життя, зміщення екологічної рівноваги і необхідність звертати увагу на екологію. Тому створення електронних продуктів має враховувати специфіку людини. Відсутність навички мислити, багатостороннього погляду на проблему в конструкторів і творців технічного середовища проживання людини призводить до збільшення проблем у світі, де ми живемо. Не можна не визнати, що зміна сучасного світу відбувається за допомогою техніки і через техніку. Освіта просто не може залишатися поза загальнопланетарними процесами.

У межах обговорення питань про застосування інформаційних технологій в освіті дедалі більше уваги приділяється використанню мережі Інтернет під час навчання. При цьому Інтернет розглядається і як унікальний постачальник контексту, і як нове комунікаційне середовище.

Однією із задач є отримання інформації. Досвід показує, що учні не завжди знають, де, як і яку інформацію шукати в українськомовній частині Інтернету. Разом з тим, ознайомлення з основними пошуковими машинами і каталогом (www.rumhler.nt, www.izoogic.cimi та ін.), найбільшими енциклопедичними ресурсами (mm.mbhcom.ni), авторитетними засобами масової інформації (lofigbc.ru та ін.) є не тільки важливим компонентом загальнолюдських знань, не тільки допомагає розв'язувати комунікаційні задачі, але і сприяє підвищенню мотивації у процесі навчання.

Переваги використання Інтернету під час підготовки до занять є очевидними для будь-якого викладача, який має доступ до «глобальної мережі». Інтернет – незамінне джерело для актуалізації матеріалів підручників, пошуку додаткової інформації, інструмент, що дозволить значно зекономити час і засоби під час розроблення навчальних матеріалів до занять. Однак необмежений обсяг інформації – це далеко не все, що може надати нове інформаційне поле викладачам та їхнім учням. (У цьому легко переконатися на прикладі постійно, зростаючої кількості інтернет-ресурсів (сайтів), адресованих тим, хто вивчає мови). Також в інтернет-просторі широко представлені наукові розробки і сучасна періодика, що сприяє активному впровадженню інтернет-технологій у навчальний процес.

Незважаючи на велику кількість очевидних переваг Всесвітньої мережі, багато фахівців, які активно використовують його у своїй викладацькій практиці і пропагують впровадження нових технологій в освітній процес, підкреслюють необхідність раціонального, методично виправданого суворо дозованого, пропорційно залежного від аспекту і мети навчання використання Інтернету в межах аудиторних занять. Якими б технічно досконалыми не були програми, «штучний інтелект» навряд чи в недалекому майбутньому зможе замінити реального, живого викладача, а спілкування із комп'ютером – це не кращий засіб удосконалення навичок усного мовлення. Більшість матеріалів, які адресовані тим, хто вивчає мови, орієнтовано насамперед на роботу поза аудиторією, «домашню» роботу. Сказане вище, однак, у жодному разі не зменшує ролі вступних, ознайомлювальних курсів, присвячених мовному сегменту мережі, її інформаційним та освітнім ресурсам і методології роботи із ними. Саме таке ознайомлення й подальше активне використання унікальних можливостей Інтернет дозволяє зробити процес навчання більш захоплюючим, різноманітним, таким, що враховує інтереси, потреби й компетенцію індивідуума, а контроль за роботою учнів – більш ефективним та оперативним.

До сфер застосування комп'ютерних технологій у сучасному навчальному закладі можемо віднести: укладання розкладу занять; ведення й оформлення внутрішньо-шкільної

документації; створення й використання бази даних співробітників та учнів; моніторинг діяльності вчителів; пошук і відбір інформації за допомогою Інтернету (від нормативно-правової до купівлі підручників – можливості нині дуже широкі); оперативне управління навчальним закладом шляхом інтерактивних телеконференцій, віртуальних планерок, передавання термінової інформації на екрани учительських машин; налагоджування творчих зв'язків з іншими навчальними закладами, у тому числі за кордоном; використання електронної пошти для зв'язку, наприклад, з органами управління освітою; психологічне тестування працівників і дітей у процесі навчальної діяльності.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у галузі освіти і безпосередньо в діяльності навчального закладу стало нагальною потребою сучасного суспільства. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес школи позитивно впливає на всі компоненти системи навчання: мету, зміст, методи й організаційні форми навчання, засоби навчання та забезпечить поступовий перехід освіти на новий, якісний рівень. Це дозволяє розв'язувати складні й актуальні завдання педагогіки, що забезпечить розвиток інтелектуального, творчого потенціалу, аналітичного мислення педагогічних працівників та його самостійності.

Для запровадження інформаційних технологій щодо ефективної модернізації освіти треба здійснити оновлення технічного арсеналу засобів навчання шляхом оптимізації реалізації державних програм, що спрямовані на інформатизацію, комп'ютеризацію та оновлення матеріально-технічної бази шкіл, надання всім вільного доступу до мережі Інтернет.

Підготовка керівників до сучасного управління школою за допомогою ІКТ є дієвим складником ефективного освітнього менеджменту.

Література

1. Даниленко Л. І. Оновлення змісту та організаційної структури навчання керівних кадрів в інституті підвищення кваліфікації / Л. І. Даниленко // Директор школи. – 2000. – № 18. – С. 1–2. **2.** Інструментарій менеджера освіти. Сайт творчої групи Єльнікових [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.elnik.kiev.ua **3. Карамушка Л. М.** Психологічні основи управління у системі середньої освіти: [навч. посібник] / Л. М. Карамушка. – Київ: [б. в.], 1997. – С. 179. **4. Кравчина О. Є.** Інформація організаційно-управлінської діяльності в загальноосвітній школі [Електронний ресурс] / О. Є. Кравчина // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 3 (7). – Режим доступу до журн.: http://www.ime.edu-net/em_7/emg.html **5.** Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – № 1. – С. 22–25. **6. Тоффлер Е.** Третя хвиля / Е. Тоффлер. – Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2000. – 480 с. **7. Травін В. І.** Про стилі та методи керівництва / В. І. Травін // Директор школи. Україна. – 2009. – № 9 (115). – С. 66–72.

УДК 378: [373.2:316.647.5]

Валентина Ляпунова

БАЗОВІ ПОЛОЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ляпунова В. А. Базові положення концепції підготовки майбутніх педагогів до формування толерантності в дітей старшого дошкільного віку.

У статті розглядаються базові положення концепції підготовки майбутніх вихователів